

Gerard Kramer

Het bewerken van de eigen behoudenis – wat betekent dat?

WoordStudie

Fil. 2:12-13

Deze keer kijken we naar Paulus' woordgebruik in een op het eerste gezicht wat merkwaardige uitspraak. Deze luidt: *'Bewerkt uw eigen behoudenis met vrees en beven; want het is God die in u werkt, zowel het willen als het werken, om Zijn welbehagen'* (Fil. 2:12-13).

Behoudenis

Paulus schrijft dus dat de Filippenzen voort moeten gaan¹ met het *bewerken van hun eigen behoudenis*, met vrees en beven. Wat bedoelt hij hiermee? In Filippenzen 1:19 heeft Paulus dit woord 'behoudenis' ook gebruikt, en daarbij verwezen naar zijn eigen toekomst, het veilige einde van zijn reis. De behoudenis wordt in de Schrift enerzijds voorgesteld wordt als iets dat de gelovigen *nu reeds*

¹ Dat moet worden geconcludeerd uit het feit dat de gebiedende wijs in het praesens staat. Verder verwijs ik naar mijn *Gegrepen door Christus. Bijbelstudies bij de Brief van Paulus aan de Filippiërs*, Vaassen 1996; James Hope Moulton & George Milligan, *The Vocabulary of the Greek Testament. Illustrated from the Papyri and Other Non-Literary Sources*, Grand Rapids, Michigan, reprint 1985, p. 335v.

bezitten (zo in Ef. 2:5, 8; 2 Tim. 1:9; Tit. 3:5), en daarnaast als iets dat *nog toekomstig* is. Deze toekomstige behoudenis zal enerzijds door God gegeven worden (vgl. Fil. 1:28; 3:20; Rom. 5:9; 13:11; 1 Kor. 3:15; 5:5; 1 Tess. 5:8-9; 2 Tim. 4:18; Hebr. 1:14; 9:28; 1 Petr. 1:5; 2:2), maar in verbinding daarmee hebben de gelovigen ook een *eigen* verantwoordelijkheid, zolang zij nog op aarde zijn en deze toekomstige behoudenis nog niet daadwerkelijk hun deel is.

Bewerken

Deze verantwoordelijkheid gaat zelfs zover, dat de apostel schrijft dat de gelovigen hun eigen behoudenis moeten *bewerken*, d.i. *bewerkstelligen* of *tot stand brengen*. Zij moeten dat doen met vrees en beven, d.w.z. in het volle besef van eigen onmacht om de gevaren te trotseren die de weg naar de uiteindelijke behoudenis zo moeilijk begaanbaar maken. Alsof het voor honderd procent van hén afhangt dat zij veilig het einde van de reis halen! Anderzijds is het evenzeer voor honderd procent *Gods* werk. De apostel schrijft er namelijk direct achter, om alle misverstand te voorkomen: ‘want het is *God* die in u werkt, zowel het willen als het werken, om Zijn welbehagen’. De gelovigen mogen op God vertrouwen. Het is niet de kracht van Paulus of van de Filippenzen, die deze behoudenis kan bewerken, maar God Zelf werkt in hen zowel de wens om veilig het einddoel te bereiken alsook de daartoe noodzakelijke geestelijke energie – met het oog op Zijn eigen welbehagen! God scheidt er hoogstpersoonlijk, buiten de invloed van wie of wat dan ook, behagen in mensen te brengen naar de plaats van redding bij Hemzelf (vgl. 1 Kor. 1:8), en om hun intussen de kracht te geven die weg ook zelf met alle inzet te bewandelen.

Het beeld van ‘een akker bewerken’?

Sommige uitleggers zijn kennelijk bang dat op basis van deze tekst ‘heilsactivisme’ wordt geleerd, in die zin dat mensen zouden kunnen denken dat ze zichzelf door hun daden kunnen behouden. De samenhang maakt deze conclusie echter onmogelijk, zoals we hebben gezien. Deze uitleggers denken bij ‘bewerken’ graag aan een *akker* die moet worden bewerkt: er moet onkruid worden gewied om de vrucht niet te belemmeren. In die zin moet, zo menen zij, de reeds verkregen behoudenis zichtbaar worden gemaakt in het leven. Dat is zeker een bijbelse gedachte, maar het is niet wat Paulus hier leert! Hij gebruikt voor ‘bewerken’ het Gr. woord *katergazomai*. Dit heeft de betekenis van ‘te weeg brengen’, ‘tot stand brengen’, ‘bewerkstelligen’. In het Nieuwe Testament komt ditzelfde werkwoord

in de volgende betekenissen voor: 'bedrijven' in Romeinen 1:27; 7:15; 1 Korintiërs 5:3; iets 'werken' in Romeinen 2:9; 5:3; 7:13; 15:18; 'bewerken' in de zin van 'bewerkstelligen' in Romeinen 4:15; 2 Korintiërs 4:17; 7:10-11; 9:11; Jakobus 1:3; een begeerte 'opwekken' in Romeinen 7:8; iets 'doen' in Romeinen 7:17-20; 'bereiden' in 2 Korintiërs 5:5; 'verrichten' in 2 Korintiërs 12:12; 'volbrengen' in Efeziërs 6:13; 1 Petrus 4:3.

Het woord richt zich dus steeds op iets dat er nog niet is (een daad of een na te streven resultaat), en betekent nergens dat iets wordt 'uitgewerkt' wat reeds aanwezig is. Het wordt inderdaad soms buiten het Nieuwe Testament gebruikt voor het bewerken van een akker – maar die akker wordt dan wel genoemd! In het Nieuwe Testament wordt *katergazomai* echter nooit in een agrarische 'setting' gebruikt. Het lijdend voorwerp is zelfs nooit iets concreets, maar, zoals hierboven is aangetoond, altijd iets abstracts.

Oude Sporen 2015

